

ТЕМА МІСЯЦЯ

ШУМ ТА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

#ШУМ

«Кожного року під час Дня без машин я чую однакову реакцію: «Мені подобається, як звучить місто». Ви чуєте стукіт копит, велосипедних коліс та роликів по асфальту. Озираючись ви бачите щось важливе, хоч це і не наукове спостереження: люди посміхаються. Сім'ї сміються разом. Звуковий простір загалом є набагато позитивнішим.

Це і є наш виклик сьогодні. Як нам почати рухатись від стіни негативних децибелів до мелодії природнього шуму. Сказати легше, ніж зробити, особливо якщо економічні реалії сьогодення змушують нас рухатись від точки А в точку Б якомога швидше».

Із виступу Кармену Велла, Комісара ЄС з питань навколишнього середовища, морських справ та рибальства на [конференції «Шум у Європі»](#) 24 квітня 2017р.

В Європейському Союзі забруднення шумом визнається серйозною екологічною проблемою, особливо на урбанізованих територіях. Близько 20 млн громадян ЄС відчувають негативні наслідки впливу шуму на їх здоров'я: від звичайного роздратування до порушень сну та серцево-судинних захворювань.

Чому шум?

Згідно з висновками Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), шум займає друге місце серед усіх екологічних факторів, що негативно впливають на здоров'я населення (після забруднення пилом).

Головне джерело шуму — транспорт (автомобільний, залізничний та авіаційний), а також будівельні та промислові майданчики. Серед головних впливів шуму на населення — це дискомфорт, стрес, фактори ризику (зокрема, артеріальний тиск), захворюваність, смертність. Найбільш частими наслідками є роздратованість, серцево-судинні захворювання, розлад когнітивних функцій у дітей, гіпертензія (див. Малюнок 1). Останнє [дослідження](#) ЄС щодо впливу шуму на здоров'я населення виявило, що головним джерелом шуму, що впливає на здоров'я населення ЄС, є автомобільний транспорт (90%). Щороку шум призводить до 900 тисяч випадків гіпертензії, що, у свою чергу, до близько 10 тисяч передчасних смертей в ЄС.

Що робить ЄС?

[Програма дій з навколишнього середовища](#) ЄС містить ціль щодо зменшення рівнів забруднення шумом в ЄС до 2020 року, якомога наблизивши їх до [рекомендованих ВООЗ](#). Програма, зокрема, передбачає необхідність вжити заходів для зменшення шуму в джерелах його походження та покращення дизайну міст.

Малюнок 1. Піраміда впливів шуму. Подається за *Noise in Europe 2014, EEA*.

Основним інструментом вирішення проблеми з шумом на рівні ЄС є Директива 2002/49/ЄС про оцінку та управління навколишнім шумом. До прийняття цієї директиви в ЄС практично не проводився збір інформації про забруднення шумом.

Ціль директиви можна визначити як вироблення спільного підходу до уникнення, зменшення та попередження негативних наслідків від забруднення шумом. Директива робить наголос на таких трьох питаннях:

- визначення рівня шумового забруднення, зокрема через картування;
- забезпечення доступу громадськості до інформації про навколишній шум та його наслідки;
- прийняття планів дій державами-членами ЄС.

Директива послуговується поняттям «навколишній шум», який не включає низку можливих елементів: шум на робочому місці, побутовий шум, шум, що виникає внаслідок військових заходів тощо. Водночас слід зазначити, що це поняття включає шум, що виникає в результаті промислової діяльності.

Директива вимагає від держав-членів приймати та оприлюднювати кожні 5 років шумові мапи та плани дій з управління шумом для агломерацій з населенням понад 100 тисяч чоловік, основних доріг (пропускною здатністю понад 3 млн машин/рік), основних залізничних шляхів (понад 30 тис. потягів/рік), основних аеропортів (понад 50 тис. посадок/злетів, включаючи малі повітряні судна та гелікоптери). З такими мапами та планами можна ознайомитись на сайті Європейського агентства з навколишнього середовища. Директива не встановлює жодних стандартів (цільових показників) щодо забруднення шумом і загалом характеризується широкою свободою дій, що надається державам-членам.

Що нас чекає у майбутньому?

Нещодавно Європейська Комісія провела оцінку ефективності цієї директиви, в рамках загальної ініціативи [REFIT](#), спрямованої на покращення регулювання з боку ЄС. За усіма п'ятьма критеріями (актуальність, узгодженість, ефективність, фінансовий тиск, додана вартість) директива була визнана такою, що відповідає своїй меті та вимогам ефективного регулювання. Так, середні витрати на створення мапи складають 15 євроцентів/мапу та 3 євроценти/план дій на одного громадянина кожних 5 років.

Таким чином, найближчим часом не слід очікувати значних змін у цій сфері (перегляду директиви чи її скасування).

Угода про асоціацію між Україною та ЄС не містить зобов'язання щодо імплементації цієї директиви, хоча на етапі до підписання Угоди Україна розглядала необхідність її імплементації (зокрема, ця директива зазначена серед пріоритетних сфер у Загальнодержавній програмі адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу 2004 року).

ОФІЦІЙНО:

[Directive 2002/49/EC of the European Parliament and of the Council of 25 June 2002 relating to the assessment and management of environmental noise](#)

[European Environmental Agency: Central Data Repository](#)

[European Commission: Noise](#)

[World Health Organization/ Regional Office for Europe: Noise](#)

Із запитаннями та уточненнями звертайтеся до: [Козак Зоряни](#), старшого аналітика Ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля»

Архів оглядів: <http://www.rac.org.ua/oglyad/spetsialni-oglyady>

Усі права на цю публікацію належать ГО «Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство довкілля». На цю публікацію поширюються умови ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна – Поширення На Тих Самих Умовах 4.0 Міжнародна Публічна Ліцензія» (CC BY-NC-SA 4.0).

